Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2023[1]

Versie: basisverzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie;
- het college geeft een toelichting op deze verklaring;
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.

Bekostiging door en verantwoording aan andere gemeenten

Met de verklaring verantwoordt u zich als college niet alleen naar de gemeenteraad, maar ook naar andere gemeenten. Deze gemeenten dragen financieel bij aan de vangnetuitkering waarop uw gemeente een beroep doet. Het gaat dus om solidariteit tussen gemeenten. De vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget (voor alle gemeenten) van twee jaar na het tekortjaar. Daarom moet het college inzicht geven in de maatregelen die het heeft getroffen om het tekort te reduceren.

Wat wordt verwacht van het college en de gemeenteraad?

Bij het indienen van het verzoek moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Deze verklaring moet de instemming hebben van de gemeenteraad. Ook moet deze verklaring worden toegelicht, zoals gevraagd in het aanvraagformulier (op het formulier de onderdelen A, B en C).

Wat is de autonome rol van de gemeenteraad t.a.v. de vangnetuitkering?

Het college vraagt de gemeenteraad om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad moet in staat worden gesteld om de verklaring van het college adequaat te kunnen beoordelen. Het gaat hierbij dus om een gelijkwaardige informatiepositie van de gemeenteraad ten opzichte van het college. Daarom moet het college een samenvatting van de verklaring maken. De toetsingscommissie heeft een checklist voor raadsleden gemaakt, waarmee raadsleden de verklaring inhoudelijk kunnen controleren Deze checklist wordt tezamen met andere informatie door VNG aangeboden op de website van VNG, zie link website VNG pagina raadsleden.

[1] Versie aanvraagformulier d.d. 17 november 2022

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.
Het college wordt verzocht te beschrijven op welke wijze de gemeenteraad is betrokken vanaf het moment dat het tekort door het college wordt gesignaleerd tot en met het treffen van de maatregelen en de monitoring daarvan. Dit onderdeel is opgenomen na de samenvatting.

Wat mag de gemeenteraad van het college verwachten?

- Het college en de gemeenteraad moeten een gelijkwaardige informatiepositie hebben, daarom maakt het college een samenvatting van de toelichting.
- Het college beschrijft op welke wijze de gemeenteraad is betrokken vanaf het moment dat het tekort door het college wordt gesignaleerd tot en met het treffen van de maatregelen en de monitoring daarvan.
- Onderdeel A: Het college geeft de gemeenteraad via een analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd). Deze analyse kan zowel kwantitatieve als kwalitatieve elementen bevatten.
- Onderdeel B: Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een kwantitatieve en kwalitatieve toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Onderdeel C: Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de planning en control-cyclus ten aanzien van het vangnet.

Bovenstaande informatie staat ook op de website van de VNG[2].

Op welke wijze wordt de gemeenteraad gefaciliteerd?

De toetsingscommissie heeft een checklist gemaakt voor gemeenteraadsleden. Het is een handzaam lijstje vragen en aandachtspunten. Raadsleden kunnen dit lijstje gebruiken bij het beoordelen van de vangnetaanvraag van het college. Deze checklist is opgesteld in samenwerking met raadsleden uit verschillende gemeenten en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. De checklist staat samen met andere informatie op de website van de VNG.

De gemeenteraad heeft de mogelijkheid om in de aanvraag vangnetuitkering zijn opvattingen te geven over de verklaring van het college (in de verklaring staan de oorzaken van het tekort, de maatregelen om het tekort te reduceren, etc.). In het formulier zal op hoofdlijnen het proces worden beschreven hoe de gemeenteraad betrokken is. Dit is vanaf het moment van signalering van het tekort en het daaropvolgend proces van treffen van maatregelen waar de raad bij betrokken is

[2] Vangnetuitkering Participatiewet: informatie voor raadsleden | VNG

voordat de raad instemt met de verklaring van het college. De voorzitter van de gemeenteraad en de griffier tekenen voor de juistheid hiervan en worden in de gelegenheid gesteld om dit overzicht aan te vullen.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college dient het aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2024 hebben ontvangen. De aanvraag dient met behulp van dit, door de minister vastgestelde aanvraagformulier, voor instemming aan de raad te worden voorgelegd en wordt naar ondertekening aangeboden aan de commissie via de website.

De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Gemeenten die interesse hebben in de maatregelen van andere gemeenten, kunnen terecht op de website van het vangnet. Hier zijn alle aanvragen gepubliceerd en gerubriceerd naar type maatregel, omvang van de gemeente en omvang van het tekort.

Aan het eind van het aanvraagformulier is een uitgebreide toelichting per vraag opgenomen voor de ambtelijke ondersteuning van het college. Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2023

1. Verklaring college bij een basisverzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende onderdelen:

- Samenvatting van de verklaring
- De beschrijving van de wijze waarop de gemeenteraad is geïnformeerd door het college
- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

Samenvatting van de verklaring van het college

De verklaring van het college bestaat uit vier subonderdelen: A) analyse van de oorzaken van het tekort, B) getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren, C) beoogd effect van de genoemde maatregelen & D) ondertekening door het college.

Het college geeft hieronder een samenvatting van onderdeel A, B en C. Dat geeft de gemeenteraad een kernachtig overzicht, op basis waarvan het raadslid kan vaststellen waarmee hij instemt voordat hij ondertekent. Voor het gemeenteraadslid dat zich wil verdiepen in de verklaring van het college, wordt verwezen naar onderdelen A, B, C en D van het aanvraagformulier.

Richtlijn voor de omvang van de samenvatting van de drie onderdelen is in totaal maximaal twee A4.

Het ligt voor de hand dat een gemeenteraadslid de antwoorden op de checklist (zie achteraan dit formulier) terug kan vinden in de samenvatting.

A. Samenvatting onderdeel analyse van de oorzaken van het tekort
Het college maakt in dit onderdeel duidelijk wat het probleem is.

Er is sprake van een tekort over meerdere jaren. Tot en met 2022 was sprake van een teruglopend BUIG budget door ontwikkelingen in het macro budget op grond van de T-2 systematiek. Voor gemeenten tot 15.000 inwoners hanteert het Rijk een historisch verdeelmodel. Dit houdt in, dat het Rozendaalse budget gebaseerd is op de werkelijke uitgaven twee jaar eerder (T-2). Dit leidt tot een vertraging bij oplopende klantenaantallen, maar omgekeerd is dit ook het geval bij afnemende klantenaantallen.

Door dezelfde systematiek is het budget voor 2023 opgehoogd. Omdat het om kleine aantallen gaat, kan een geringe wijziging al een groot effect hebben. Wat een rol speelt, is de huisvesting van statushouders. Op het zeer kleine aantal van uitkeringsgerechtigden, is sprake van een relatief groot aantal statushouders. Sommige van hen zijn goed bemiddelbaar, andere niet. Het relatief grote aandeel van statushouders is een gevolg van de inzet van Rozendaal om aan haar huisvestingstaakstelling te voldoen. Ook van belang is, dat een groot deel van de Rozendaalse beroepsbevolking uit ZZP'ers bestaat, wat in 2023 heeft geleid tot een groter beroep op de bijstand.

B. Samenvatting onderdeel getroffen maatregelen om het tekort te reduceren.
Het college maakt in dit onderdeel duidelijk dat dit pakket van maatregelen afdoende is om de geschetste problemen aan te pakken.

Het college van Rozendaal heeft de uitvoering van de Participatiewet en aanverwante wet- en regelgeving gemandateerd aan het college van Rheden. Op grond hiervan wordt het uitstroombeleid van de gemeente Rheden overgenomen. Dit beleid richt zich op onderdelen specifiek op statushouders en, meer in het algemeen, ook op inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dit is ook positief voor de Rozendaalse doelgroep. In mei heeft de portefeuillehouder Werk en Inkomen, om hier meer inzicht in te krijgen, een gesprek over het inkomens- en

uitstroombeleid gevoerd met het ambtelijk management Werk en Inkomen van de gemeente Rheden.

C. Samenvatting onderdeel beoogd effect van de genoemde maatregelen

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk dat dit pakket van maatregelen tezamen leidt tot tekortreductie, waarbij het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief is beschreven en inzichtelijk is gemaakt.

Een aantal statushouders is uitgestroomd, maar omdat wij zo veel mogelijk invulling geven aan de huisvestingstaakstelling van statushouders, heeft dit niet geleid tot een afname van het aantal uitkeringsgerechtigden. De gemeente heeft geen invloed op het arbeidsmarktperspectief van instromers: wij kunnen geen voorwaarden stellen aan gekoppelde statushouders in de zin dat zij goed bemiddelbaar moeten zijn. Maar door meer in te zetten op sociale activering kan een bredere groep van de uitkeringsgerechtigden worden bereikt, wat op de langere termijn leidt tot een geringer beroep op bijstandsuitkeringen.

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

In dit onderdeel wordt het proces op hoofdlijnen beschreven hoe de raad betrokken is vanaf het moment van signalering van het tekort op het BUIG-budget en het daaropvolgend proces van bepalen en treffen van maatregelen, tot aan het moment dat de verklaring van het college voor instemming wordt voorgelegd aan de raad. Ten einde dit zo eenvoudig mogelijk te beschrijven wordt gevraagd aan te kruisen op welke momenten de raad hierbij is betrokken. Dit geschiedt d.m.v. het plaatsen van een X voor het betreffende onderdeel. Daarnaast is er ruimte voor aanvullingen.

Op welke momenten werd de raad geïnformeerd over beleid, uitvoering en sturing van de Participatiewet en meer specifiek over het tekort op de BUIG, de maatregelen en de beoogde effecten daarvan?

X	**Moment in het proces**
	De kadernota, de begroting.
X	Voorjaars- en najaarsbericht en jaarrekening. De gemeenteraad is over het tekort over 2023 geïnformeerd bij de behandeling van de Jaarrekening 2023, op 2 juli 2024.
	Maand-, kwartaal- of halfjaarrapportage. (ook wel genoemd Turap, Marap etc)
	Beleidsplannen, strategie- of koersdocumenten, plannen van aanpak of evaluaties.
	Informatie over bestandsontwikkelingen of over de voortgang van maatregelen.
	Nieuwsbrieven, bijeenkomsten en/of presentaties.

1. Verklaring college bij een basisverzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

A. Analyse van de oorzaken van het tekort
B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder beschrijft het college de analyse van de oorzaken van het tekort.

Een opmerking vooraf: bij de gemeente Rozendaal gaat het om relatief kleine aantallen. Een verschil van een of twee kan al tot een substantiële overschrijding leiden. Om beter zicht te krijgen op langere-termijnontwikkelingen en tendensen, hebben wij in onze analyse ook gegevens over de periode voorafgaand aan 2023 meegenomen. Deze informatie is ontleend aan het managementinformatiesysteem van de gemeente Rheden. Ons college, verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet en aanverwante wet- en regelgeving, heeft de uitvoering van deze wet- en regelgeving gemandateerd aan het college van de gemeente Rheden.

1. Financiële analyse

1.1 Omvang BUIG-budget

Anders dan in 2022 is de oorzaak van het tekort niet gelegen in een verminderd BUIG budget. In onderstaande tabel zijn het doorwerken van de T-2 systematiek en de gevolgen van een lager macrobudget in de voorafgaande periode terug te vinden.

Tabel 1 Aantallen BUIG uitkeringen per 31 december (Bron: maandrapportages i.c.m. Maraps)

Jaar (1)	Bijstand	IOAW (2)	IOAZ (2)	BBZ (3)	Totaal	BUIG-budget in €
2017	3	1	0	1	5	93.525
2018	2	1	0	1	4	80.153
2019	2	1	0	1	4	77.096
2020	3 (2)	0	0	1 (1)	4 (3)	54.067
2021	5 (2)	0	0	1 (1)	6 (3)	57.087
2022	4 (2)	0	0	1 (1)	5 (3)	54.684
2023	5 (2)	0	0	1 (1)	6 (3)	79.032

1) Vanaf 2020 is bekend hoeveel van de uitkeringsgerechtigden 51 jaar of ouder zijn. Deze aantallen staan tussen haakjes.
2) IOAW en IOAZ: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, respectievelijk zelfstandigen.
3) BBZ: Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen

1.2 Drempel voor Vangnetuitkering

De eigen-risicodrempel voor een Vangnetuitkering ligt op 7,5%. Voor de Vangnetuitkering 2023 betekent dit dat gemeenten in aanmerking komen voor een vangnetuitkering als sprake is van een tekort dat (1) over 2023 meer bedraagt dan 7,5% en (2) inclusief de twee voorafgaande jaren (in dit geval: 2021 en 2022) samen ook meer bedraagt dan 7,5% van het budget voor 2023. Dit is het geval voor Rozendaal. In onderstaande tabel staan de BUIG-uitgaven naast het Rijksbudget.

Tabel 2 Besteding BUIG t.o.v. het Rijksbudget (Bron: Marap Q4-2023 Rozendaal)

	Budget SZW	Saldo (1) uitgaven	Resultaat	Procenten
Werkelijk 2023	79.032	94.850	- 15.818	- 20,0 %
Werkelijk 2022	54.684	71.827	- 17.143	-31,3%
Werkelijk 2021 (2)	57.087	68.472	-11.385	-19,9%

1) *Dit is het saldo van uitgaven en inkomsten uit bijvoorbeeld partner- of kinderalimentatie.*
2) *Hierin zijn de definitieve uitgaven voor 2021 verwerkt*

2. Bestandsanalyse

Om meer zicht te krijgen op mogelijke oorzaken van het relatief grote beroep op de inkomensregelingen, is op verschillende manieren het bestand in beeld gebracht. Twee overzichten geven inzicht in de samenstelling van het bestand en de redenen van instroom en uitstroom.
Hier is een relativering op zijn plaats. Het gaat om zeer kleine aantallen. Niet alle factoren waardoor mensen in de uitkering instromen of uitstromen, zijn door de gemeente te beïnvloeden. Bijvoorbeeld het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd, of huisvesting in een gemeente in het kader van de huisvestingstaakstelling voor statushouders. Rozendaal heeft zich, na een periode waarin de taakstelling was overgenomen door gemeente Arnhem, vanaf 2015/2016 (burgeroorlog in Syrië) weer sterk gemaakt voor de huisvestingstaakstelling voor statushouders.

Tabel 3 Reden instroom uitkeringen

	2023		2022		2021	
Instroom reden	**aantallen**	**percentage**	**aantallen**	**percentage**	**aantallen**	**percentage**
COA-voorziening/statushouders	1	14%	1	25%	1	25%
Geen inkomen	1	14%	0	0	1	25%
Inkomsten arbeid/ziekte	0	0	0	0	1	25%
Uitkering WW	0	0	0	0	1	25%
Normwijziging	1	14%	1	25%	0	0
Om niet verstrekken (BBZ)	2	29%	1	25%	0	0
Zelfstandig beroep of bedrijf	2	29%	1	25%	0	0
Eindtotaal	**7 (1)**	100%	**4**	100%	**4**	100%

1) Bij 'om niet verstrekking en zelfstandig beroep gaat het twee keer om één persoon. Unieke instroom personen is dus vijf.

Tabel 4 Reden uitstroom uitkeringen

	2023		2022		2021	
	aantallen	**percentage**	**aantallen**	**percentage**	**aantallen**	**percentages**
Op eigen verzoek	0	0	0	0	1	33%
Arbeid dienstbetrekking / Uitkering Ziekte	1	25%	1	50%	1	33%
Bereiken AOW gerechtigde leeftijd	0	0	0	0	0	0
Ander inkomen	0	0	0	0	0	0
Zelfstandig beroep of bedrijf	2	50%	0	0	1	33%
Aanvang studie met studiefinanciering	0	0	1	50%	0	0
Uitstroom Studietoeslag	1	25%				
Eindtotaal	**4**	**100%**	**2**	**100%**	**3**	**100%**

Conclusie:
Gelet op de instroom en uitstroom in 2023, in aanvulling op 2022 waarin ook sprake was van een Vangnetsituatie, is er sprake van een gemengd beeld. Nog steeds vormen statushouders een deel van de bijstandspopulatie waarbij de Syrische statushouders het relatief goed doen. Van de vier Syrische huishoudens die sinds 2016 zijn gehuisvest, is de helft uitgestroomd. Echter, wij hebben geen invloed op de instroom. Een deel van de statushouders heeft een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt. Positief is te noemen dat gemeente Rheden, ook voor onze gemeente, voor statushouders een apart team 'Inburgering' heeft ingericht, met gespecialiseerde consulenten.
Een andere tendens is, dat de bemiddelbaarheid van bijstandsgerechtigden in het algemeen afneemt. Dit kwam naar voren in een gesprek van onze portefeuillehouder met het management van Werk & Inkomen van de gemeente Rheden.
Tot slot is van belang dat een groot deel van de Rozendaalse beroepsbevolking bestaat uit ZZP'ers, wat in 2023 heeft geleid tot een groter beroep op de bijstand.

B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren

Hieronder beschrijft het college maatregelen die zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan het reduceren van het tekort.

Bij de maatregelen om het tekort te reduceren, wordt aangesloten bij het beleid van de gemeente Rheden. De uitvoering voor inwoners van de gemeente Rozendaal is gelijk aan die voor inwoners van de gemeente Rheden. Vanwege het belang van uniformiteit in de uitvoering is ons beleid geharmoniseerd met dat van de gemeente Rheden.

Speerpunten beleid

1. Algemeen
In 2022, 2023 en 2024 worden verschillende uitstroominstrumenten ingezet door de gemeente Rheden, mede voor Rozendaal. Onze portefeuillehouder Werk en Inkomen heeft zich hierover in mei

2024 laten informeren tijdens een overleg met haar Rhedense collega en het ambtelijk management Werk en Inkomen. De bijstandspopulatie bestaat uit vier categorieën:

I. Direct bemiddelbaar (binnen half jaar/jaar)
II. In aanmerking komend voor zogeheten 'Empowerment'[3]
III. In aanmerking komend voor beschut werk/loonkostensubsidie/banenafspraak. Deze groep omvat ook cliënten uit de Wajong.
IV. Moeilijk bemiddelbaar. Ook in de toekomst weinig tot geen zicht op betaald werk.

Bij het arbeidsmarktbeleid voor deze groepen maken wij onderscheid tussen 1. beleid voor alle huishoudens, primair gericht op arbeidsparticipatie, 2. beleid voor huishoudens met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt (sociale activering) en 3. beleid, specifiek gericht op statushouders.

Ad 1) Beleid voor alle huishoudens, primair gericht op arbeidsparticipatie

- Maximale inzet van de werk- en re-integratie instrumenten voor huishoudens die gebruik maken van een bijstandsuitkering
- Meer stimuleren van bijverdienen in de bijstand
- Blijven focussen op kwalitatief goede en duurzame stappen, plaatsingen ook met (loonkostensubsidie (LKS) en aandacht voor nazorg
- Meer focus op nieuwe doelgroepen[4]

Ad 2) Beleid voor huishoudens met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt (sociale activering)

- Naast betaald werk ook focus op participatie
- Versterken van de sociale basis
- Meer focus op zorg/empowerment (sociale activering)

Ad 3) Beleid, specifiek gericht op statushouders

- Binnen team Werk is er sprake van een apart team 'Inburgering' dat ook werkzaam is voor inwoners van Rozendaal. Doelstelling is, dat 90% van de statushouders een half jaar na vestiging in de gemeenten voldoende zelfredzaam is, dit houdt in minimaal een score 3 op de eindmeting 'Omgaan met geld'.

2. Vertaling naar Rozendaal

Bij het noemen van het specifieke beleid letten wij er op dat, gezien het kleine aantal waarom het gaat, de informatie niet tot personen herleidbaar is.
Voor statushouders werden vanuit de gemeente Rheden de volgende instrumenten ingezet: inburgeren (voor vijf personen). Empowerment voor twee personen, bestaande uit vrijwilligerswerk en taalonderwijs in het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Drie personen zijn in 2022 en 2023 uitgestroomd naar werk. Naast de gemeente Rheden verleent ook stichting

---

[3] Empowerment: aanpak (in de vorm van 'versterken') voor inwoners die niet direct bemiddelbaar zijn naar reguliere arbeid. Inschatting is dat betrokkene binnen drie jaar activiteiten kan uitvoeren die hem/haar naar arbeid kunnen leiden.
[4] Nieuwe doelgroep: inwoners die tot het doelgroepregister behoren of naar verwachting gaan behoren. Het doelgroepregister is een register waarin mensen staan die behoren tot de doelgroep van de banenafspraak. De banenafspraak is een afspraak tussen het kabinet en werkgevers om te zorgen voor extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Dit zijn mensen die moeilijk werk vinden of behouden door bijvoorbeeld een ziekte of handicap. UWV beheert het doelgroepregister.

Vluchtelingenwerk, gefinancierd door onze gemeente, diensten ten behoeve van statushouders. Zo nodig zetten zij extra ondersteuning in, bijvoorbeeld voor mensen die niet kunnen lezen en schrijven.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

Hieronder maakt het college inzichtelijk dat de getroffen maatregelen bijdragen aan het reduceren van het tekort. Hierbij gaat het om een inschatting van het beoogde effect.

Het college verwacht dat het ingezette beleid leidt tot een reductie van het tekort. Wij sluiten hierbij aan bij het arbeidsmarktbeleid van de gemeente Rheden.

Hier past een relativering omdat de resultaten van uitstroombeleid ook afhangen van factoren waar onze gemeente geen invloed op heeft, zoals het arbeidsmarktperspectief van instromers. Intensievere aandacht voor de uitstroom inclusief sociale activering van inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, zal echter leiden tot betere kansen op arbeidsparticipatie. En door het inzetten van sociale-activeringsinstrumenten wordt, ook in de toekomst, een bredere range van uitkeringsgerechtigden bereikt.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen. De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekening is gezet.

De verklaring is slechts geldig indien dit door middel van het door de minister van SZW ter beschikking gestelde aanvraagformulier wordt aangeboden aan de raad.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rozendaal verklaart dat het voor 15 augustus 2024 de genoemde maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie.

Datum: 16 juli 2024

De loco-secretaris,

Naam van de ondertekenaar: R. Berendsen

De loco-burgemeester,

Naam van de ondertekenaar: S. Warmerdam

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. De instemming is pas geldig indien de verklaring aan de raad is aangeboden in de vorm van het door de minister vastgestelde aanvraagformulier.

De gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college. Daarmee bevestigt de gemeenteraad dat het college:

1. voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
2. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het pakket van maatregelen effectief is om de geschetste problemen aan te pakken, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft;
3. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen, voor zo ver door de gemeente beïnvloedbaar is, leidt tot een beoogde tekortreductie. Daarbij wordt het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief inzichtelijk gemaakt.

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

Voorafgaand aan, het hiervoor opgenomen onderdeel A. Analyse, is door het college het proces op hoofdlijnen beschreven hoe de raad betrokken is: vanaf het moment van signalering van het tekort op het BUIG-budget en het daarop volgend proces van bepalen en treffen van maatregelen, tot aan het moment dat de verklaring van het college voor instemming wordt voorgelegd aan de raad.

Hieronder is er ruimte voor de gemeenteraad voor aanvullingen op het genoemde overzicht.

N.v.t. De raad heeft met instemming kennis genomen van het overzicht. Alle negen raadsleden hebben gereageerd op de collegeverklaring, die direct na collegebehandeling op 16 juli 2024 met hen is gedeeld. Zeven van de negen raadsleden hebben zonder commentaar ingestemd met de verklaring. De wensen en bedenkingen van de twee andere zijn opgenomen in de samenvatting die hierna volgt.

Samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad

In de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad staat op hoofdlijnen op welke onderwerpen de raad heeft gereageerd op de verklaring van het college. De onderdelen van de verklaring zijn vaak al eerder in de raad besproken. Het gaat dus om het gehele proces vanaf de signalering van het tekort. Verder betreft het hier alleen onderwerpen die in de raadsbesluiten zijn opgenomen, die afwijkend zijn van het raadsvoorstel.
Om de beschrijving zo eenvoudig mogelijk te houden wordt gebruik gemaakt van een checklist die kan worden aangevuld. Het verzoek is om aan te kruisen welke onderwerpen in de raadsbesluiten zijn opgenomen. Dit geschiedt d.m.v. het plaatsen van een X voor de betreffende onderdelen. Daarnaast is er ruimte voor aanvullingen.

X	**Typering van de reacties die in de raadsbesluiten zijn opgenomen gedurende het gehele proces**
X	Expliciet goedkeurend, waardering over analyse en maatregelen uitgesproken
	Impliciet goedkeurend, is behandeld als hamerstuk
	Afkeurend en gevraagd het plan te herzien
	Verzoek om onderdelen van de globale analyse te herzien of aan te vullen
	Verzoek om bepaalde maatregelen te schrappen of aanvullend maatregelen te treffen.
	Verzoek om het tempo van invoering en/of uitvoering van maatregelen te versnellen.
	Verzoek om extra informatie over maatregelen
	Verzoek on meer informatie t.a.v. de beoogde effecten van maatregelen
X	Verzoek om gerealiseerde effecten te monitoren en terug te koppelen
	Motie om een andere beleidsmaatregel te treffen
X	De definitieve Aanvraag van het college wordt, met een raadsvoorstel en -besluit, in de vorm van een verantwoording achteraf op 17 september met de raad gedeeld. Door omstandigheden was het niet mogelijk om eerder een voorstel aan de raad voor te leggen. Een eerste versie van vóórliggende verklaring is na vaststelling door het college op 16 juli ter consultatie aan de raad voorgelegd. Op deze manier hebben de raadsleden hun inhoudelijke reactie kunnen geven, Alle (negen) raadsleden hebben gereageerd, waarvan zeven hun instemming hebben betuigd. Aanvullende vragen en opmerkingen van de andere raadsleden zijn hieronder verwerkt. De gemeenteraad heeft ingestemd met de Verklaring van het college, waarbij de volgende aandachtspunten zijn meegegeven: -actief bezig blijven met aandacht voor het onderwerp "uitstroom uit de uitkering" en waar mogelijk verbeteringen realiseren. Wij zijn in dit kader positief over het voorstel van het college om de kwartaal Managementrapportages te delen en wij zien deze met belangstelling tegemoet. Tegelijkertijd zijn wij ons ervan bewust dat het bij Werk en inkomen om kleine klantaantallen gaat. En dat factoren waar wij geen invloed op hebben, relatief zwaar wegen. - wij zijn positief over de inzet van de portefeuillehouder om zich in een jaarlijks gesprek te laten bijpraten door het ambtelijk management "Werk en Inkomen" van de gemeente Rheden. Ook al zijn onze klantaantallen gering, een gesprek biedt een goede mogelijkheid om zicht houden op de praktijk van de uitvoering en aandacht te vragen voor onze lokale situatie. Deze gesprekken kunnen ook helpen een beeld te krijgen van mogelijke kansen: waar deze liggen en hoe deze te benutten. - we betreuren het dat er niet, voorafgaand aan indiening van de aanvraag, een openbaar raadsdebat heeft kunnen plaatsvinden. Raadpleging in een e-mailconsulatie was voor ons een 'second best' oplossing.

Ondertekening

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient voor het moment van indiening van het verzoek zijn instemming te hebben gegeven. De aanvraag dient uiterlijk 15 augustus 2024 door de Toetsingscommissie te zijn ontvangen.

De gemeenteraad van de gemeente Rozendaal stemt in met de onder 1 afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Met de ondertekening gaat de gemeenteraad akkoord met de beschrijving van de wijze waarop hij is geïnformeerd door het college en met de weergave van de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad.

De plaatsvervangend voorzitter,

Naam van de ondertekenaar: S. Warmerdam

De griffier,

Naam van de ondertekenaar: K. Schaap

Toelichting op het aanvraagformulier bij het basis verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

U vindt in deze toelichting

- Hoe verloopt de aanvraagprocedure?
- Waarom zijn er twee versies van dit formulier?
- Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?
- Waarom is er een samenvatting in het aanvraagformulier opgenomen?
- Waarom is er een procesvraag in het aanvraagformulier opgenomen over de wisselwerking tussen het college en de gemeenteraad?
- Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?
- Toelichting per vraag

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2023 dient uiterlijk op 15 augustus 2024 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2024 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2021 als over 2022 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2021 en/of over 2022 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring

2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor zijn instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Waarom is er een samenvatting in het aanvraagformulier opgenomen?

Uit het onderzoek naar de rol van de gemeenteraad is duidelijk geworden dat raadsleden behoefte hebben aan beknopte informatie op hoofdlijnen, zodat de rol van de gemeenteraad om in te stemmen met de verklaring van het college beter uitvoerbaar wordt.

Waarom is er een procesvraag in het aanvraagformulier opgenomen over de wisselwerking tussen het college en de gemeenteraad?

In het aanvraagformulier is de volgende vraag opgenomen: 'op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?' Onder deze vraag is een korte checklist opgenomen met een zestal punten die kunnen worden aangevuld.

Vanaf de invoering van de vangnetuitkering in 2015 heeft de gemeenteraad een inhoudelijk-beoordelende ten aanzien van de vangnetuitkering; deze rol lag voorheen bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Uit een onderzoek door de Toetsingscommissie bleek dat gemeenteraden slechts beperkt de vangnetaanvragen inhoudelijk beoordeelden. De beantwoording van de procesvraag geeft inzicht in de mate waarin de raad is betrokken bij de processtappen van signalering tot reductie van het tekort.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat houdt in dat alleen het opstellen van de aanvraag geen reden is om een extern bureau te betrekken. Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina 'beoordeling en advisering' over de VU 2023 wordt een en ander eveneens toegelicht.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C.

Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven. Onder een analyse van de oorzaken van het tekort wordt verstaan: 'de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.' Deze analyse dient specifiek in te gaan op de situatie in de eigen gemeente of de eigen arbeidsmarktregio. Een algemene analyse, die niet ingaat op de situatie in de eigen gemeente of arbeidsmarktregio, volstaat niet als analyse van de oorzaken van het tekort.

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat een tekort zal ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool Participatiewet 2023[i] en/of de Benchmark van Divosa[ii].
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

Onderdeel B

De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk de datum van indiening van het verzoek.

Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een bijdrage aan de reductie van het tekort.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'het treffen van maatregelen'.

- Wat wordt verstaan onder een *maatregel*?
    - Onder een maatregel wordt verstaan: een besluit over hoe iets wordt opgelost of veranderd.
- Wat wordt verstaan onder het treffen van maatregelen.

    - Onder het treffen van een maatregel wordt verstaan dat het besluit is genomen door het college en waarvan de uitvoering in gang is gezet voor het tijdstip van indiening van de aanvraag.
- *Moet het steeds een nieuwe (aanvullende) maatregel zijn?*
    - Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.
      Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van B

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt bij het antwoord aangeven of gebruik gemaakt is van de volgende tool(s):
    - de rekentool SEO
    - de benchmark Divosa
    - de tool "informatie over eerdere aanvragen", te vinden via de gelijknamige pagina "Informatie over eerdere aanvragen". Met deze tool kunnen aan de hand van kenmerken van gemeenten (grootteklasse, omvang tekort en arbeidsmarktregio) vergelijkbare gemeenten worden gevonden, waarbij direct zichtbaar wordt welke maatregelen deze gemeenten hebben getroffen. Dit kan nuttig zijn bij het oriënteren op de externe maatregelen.
- U kunt in uw antwoord bij voorkeur onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een extra bijdrage levert. In het geval van externe maatregelen dient ook sprake te zijn van externe consultatie.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen.

Bij deze vraag wordt verwacht dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen treft waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan een reductie van het tekort.

Suggesties bij de beantwoording van C

- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt

verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.

- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2023 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast wordt de Benchmark door Divosa ondersteund en heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.

Ook heeft Divosa bijgedragen aan het beschikbaar komen van een tool waarin de aanvragen van de afgelopen drie jaar zijn verwerkt. De tool en aanvragen worden per VU-jaar op de website van de Toetsingscommissie gepubliceerd. Zie hiervoor de rubriek: informatie over eerdere aanvragen.

---

[i] https://atlasresearch.shinyapps.io/rekentool-bijstandsverdeelmodel/
[ii] www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark